

V.

TENDENCIES OF EDUCATION DEVELOPMENT IN EU COUNTRIES, USA AND CHINA

ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ ШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ В КРАЇНАХ ЄС, США ТА КИТАЇ

ТЭНДЭНЦЫІ РАЗВІЦЦЯ ШКОЛЬНАЙ АДУКАЦЫІ Ў КРАЇНАХ ЕС, ЗША І КІТАІ

РЕФОРМУВАННЯ ШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ В ПОЛЬЩІ ТА УКРАЇНІ

Оксана Глушко

*Інститут педагогіки НАПН України
м. Київ, України*

Метою дослідження є порівняти процес реформування шкільної освіти на сучасному етапі в Україні та Польщі.

Визначено, що для сучасного процесу реформування шкільної освіти як у Польщі, так і в Україні характерні довгостроковість, інноваційність, спрямованість на підвищення якості освіти, оновлення законодавчої бази в освітній сфері, демократизація та гуманізація системи освіти.

Згідно з концепції «Нова українська школа» (2016 р.) та новим Законом «Про освіту» (2017 р.) були запроваджені зміни у структурі школи. За новою реформою повна загальна середня освіта має три рівні освіти:

- **початкова освіта** тривалістю чотири роки, яка здобувається в початковій школі (закладі освіти I ступеня);
 - 1–2 класи – перший цикл, адаптаційний;
 - 3–4 класи – другий цикл, основний;
- **базова середня освіта** тривалістю п'ять років, яка здобувається в гімназії (закладі освіти II ступеня);
 - 5–6 класи – перший цикл;
 - 7–9 класи – другий цикл;

- **профільна середня освіта** тривалістю три роки, яка здобувається в ліцеї (закладі освіти III ступеня) або закладах професійної освіти. Освіта академічного спрямування – це ліцей. Професійного спрямування – професійний ліцей або коледж;

- 10 клас – перший цикл;
- 11–12 класи – другий цикл.

Отже, запровадження циклічності дозволяє сформулювати чіткі цілі на всіх освітніх рівнях, що безумовно сприятиме підвищенню якості навчального процесу.

Сучасна реформа структури шкільної освіти в Польщі була розпочата наприкінці 2016 року, після прийняття «Закону про освіту» («Prawo oświatowe», пол. мовою) та Закону «Положення про введення закону про освіту» («Przepisy wprowadzające Ustawę – Prawo oświatowe»). Термін запровадження реформи – з 2016 по 2024 рр. Відповідно до ухваленої реформи функціонуватимуть 8-річна основна школа (замість 6-річної), 4-річний ліцей і 5-річні технікуми, а також два ступені професійних училищ. А гімназії поступово ліквідують (до вересня 2019 р.). Гімназії, що функціонують у комплексах шкіл разом із початковою, основною школою чи загальноосвітнім ліцеєм, будуть включені до цих шкіл. Гімназії, що функціонують самостійно, можуть бути перетворені в початкові школи, ліцеї, технікуми, або ліквідовані.

Згідно нововведень реформи однорічна дошкільна підготовка є обов'язковою для 6-річних дітей. Вона може відбуватися або в дитячому садочку чи дошкільному відділі, котрий був організований при початковій школі. З 2016/17 навчального року батьки 6-річних дітей мають право вибрати: вони можуть відправити дитину до першого класу початкової школи, за умови, що вона перед цим пройшла річну підготовку, або залишити дитину ще на рік у дошкільному закладі. Натомість 7-річні діти обов'язково повинні розпочати освіту в початковій школі 1 класу.

Навчання в основній школі включає два етапи: 1–3 класи (рання шкільна освіта) з інтегрованою формою навчання; 4–8 класи, предметне навчання. Після завершення 8-річної основної початкової школи учні писатимуть «екзамен восьмикласника». До нього увійдуть три обов'язкові предмети: польська мова, математика та іноземна мова, а також екзамен із ще одного предмету на вибір: біології, хімії, фізики, географії або історії. Результат екзамену впливатиме на прийом до шкіл вищого ступеня. У перехідний період, тобто у 2018–2021 рр., у програмі екзамену бу-

дуть лише обов'язкові предмети. Таким чином, у зв'язку з реформуванням структури системи освіти обов'язкове навчання триватиме 9 років (учні віком 6/7–15 років) і охоплюватиме останній рік дошкільної освіти та 8-річну основну школу.

В Україні, згідно закону «Про освіту», хоча дошкільна освіта визнана обов'язковою, проте відповідальність за здобуття її дітьми, покладено на батьків. Для більш якісної підготовки до школи, й відповідно початкової освіти, необхідно врахувати цікавий досвід Польщі. Крім того, необхідно узгодити програми підготовки дітей до школи, що діють у дошкільних закладах, з сучасними вимогами прийому до шкіл, особливо це стосується гімназій і ліцеїв.

У сучасному світі дитині вже не достатньо дати лише знання, важливо навчити користуватися ними. Отже головною метою сучасної української школи повинно стати перехід від школи знань до школи компетентностей, які включають знання, уміння та ставлення. Відповідно до зазначеної мети, мають бути оновлені державні стандарти, сформований новий зміст освіти, запроваджені нові методики викладання (на засадах дитиноцентризму), розроблені нові підручники. У концепції «Нова українська школа», було визначено 10 ключових компетентностей, які рекомендовано для всіх рівнів освіти:

- спілкування державною (чи рідною) мовами;
- спілкування іноземними мовами;
- математична грамотність;
- компетентності в природничих науках та технологіях;
- інформаційно-цифрова грамотність;
- уміння вчитися впродовж життя;
- соціальні та громадські компетентності;
- підприємливість;
- загальнокультурна грамотність;
- екологічна грамотність і здорове життя.

Отже, перехід на компетентнісні засади у навчанні — є головним завданням сучасної української школи.

Виявлено, що пріоритетними напрямками освітньої політики Польщі є: розвиток ключових компетенцій, підвищення ефективності викладання рідної мови, зокрема розвиток читацької компетентності дітей та молоді; підвищення ефективності навчання іноземних мов, створивши систему, що дає можливість учням на безперервне і систематичне вивчення інозем-

ної мови, вивчення другої мови, а також можливість двомовного навчання; розвиток підприємництва серед учнів; розвиток ІКТ компетентностей, застосування інформаційно-комунікаційних технологій не тільки в освіті, але й у повсякденному житті; уміння застосовувати знання і навички в математиці (математична грамотність); компетентності в природничих науках; ціннісне виховання; підвищення якості професійної освіти у закладах вищої освіти шляхом залучення роботодавців до процесу адаптації професійної освіти до потреб ринку праці.

З'ясовано, що практика використання компетентнісного підходу у Польщі, відповідає європейським стандартам і сучасним освітнім тенденціям.

Зроблено висновок, що реформування шкільної освіти, як в Польщі, так і в Україні упроваджується державою при активному громадському обговоренню, з одночасною системною трансформацією суспільства. Досвід реформування шкільної освіти в Польщі заслуговує на ретельне вивчення із подальшим можливим застосуванням в Україні за такими напрямками як: підготовка до школи (синхронізація дошкільної підготовки із школою), реформування змісту освіти в контексті євроінтеграції, моніторинг якості знань учнів, компетентнісний підхід у навчанні.

Ключові слова: реформування освіти, шкільна освіта, компетентності.

ГОТОВНІСТЬ НІМЕЦЬКОГО СУСПІЛЬСТВА ДО ПРОВЕДЕННЯ ОСВІТНІХ РЕФОРМ

Аліна Джурило, к.пед.н.

*Інститут педагогіки НАПН України
м. Київ, Україна*

Метою дослідження є огляд громадської думки щодо освітньої політики у Німеччині та готовності німецького суспільства до змін. Розкрито, що для кращого розуміння політичних аспектів економічних проблем в освітній політиці Центром економіки в освіті у Німеччині, починаючи з 2014 р., проводиться щорічне опитування з питань освіти. Картина результатів опитування минулого року демонструє, що значна частина німців виступають «за» більшість фундаментальних реформ у сис-